

MIA NYXTA STO XANI

ΔΡΑΜΑ ΜΟΝΟΠΡΑΧΤΟ (1)

Στὸν κ. *Νικόλαο Λάσκαρη* μ' εὐγνωμοσύνη

ΠΡΟΣΩΠΑ

Περικλῆς
Γιαννακὸς
Γιάλλουρος
Τριγγῆς
Αντρέας
Φιντικλῆς, πατέρας τοῦ Ἀντρέα
Μαστρο-Νικόλας, Χαντζῆς
Μαυρομάτης
Χατζῆ Παναγῆς
Παντελῆς, γυιδὸς τοῦ Χατζῆ Παναγῆ

ΘΗΟΠΟΙΟΙ

'Ηλίας Βεργόπουλος
N. Βολάνης
(2)
Γ. Λαμπάκης
Λουδοβίκος Λούνης
(3)
(4)
Ευάγγελος Δαμάσκος
'Αθανάσιος Μαρίκος
(5)

Στὸ χάρι. Μιὰ μεγάλη κάμαρα καπνισμένη, μὲ παλικάδρα στοὺς τοίχους. Στὴ μέση ἔνα μεγάλο τραπέζι μὲ τέσσερης χωριάτες ποὺ τρῶν καὶ πίνονται: τὸν Γιάλλουρο, τὸν Περικλῆ, τὸν Γιαννακὸ καὶ τὸν Τριγγῆ. Σ' ἔνα ἄλλο τραπέζι μικρότερο τρῶνε δὲ Φιντικλῆς καὶ δὲ γυιδὸς τοῦ δὲ Ἀντρέας. "Ἐνα δυὸς ἄλλα τραπεζάκια βρίσκονται ἀκόμα ἄδεια μέσα στὴν κάμαρα, καὶ καρέκλες. Εἶναι νύχτα. "Ἐνα δυὸς λυχνάρια φέγγουνται κρεμασμένα στὸν τοῖχο μὲ καρφιά. "Εξω βρέχει.

"Αντρέας.— (στὸν Χαντζῆ). Βάλε μου λίγες πατάτες Μαστρο-Νικόλα (τοῦ δίνει τὸ ἄδειο πιάτο).

(¹) Τὸ μονόπραχτο αὐτὸς βραβεύτηκε στὸν πρῶτο διαγωνισμὸ μονοπράχτων τῆς Ἐταιρίας Ἑλλήνων Θεατρικῶν Συγγραφέων καὶ παίχτηκε στὶς 8 Ιανουαρίου 1928 στὸ Ἐθνικὸ Θέατρο.

(²) Δυστυχῶς δὲν συγκράτησα τὸ ὄνομα τοῦ ἡθοποιοῦ ποὺ ὑποδύθηκε αὐτὸς τὸ ρόλο.

(³) Ἀπὸ ἔλλειψη ἡθοποιῶν, ἀναγκάστηκα νὰ κάνω ἀρκετὲς μεταβολές προσώπων κατὰ τὴν ἀνωτέρῳ παράσταση τοῦ μονόπραχτου αὐτοῦ. "Ἐτσι τὸν Φιντικλῆ, τὸν πατέρα τοῦ Ἀντρέα, ἀναγκάστηκα νὰ τὸν κάνω γυναῖκα, ἀδερφὴ τάχα τοῦ Ἀντρέα. Τὸ ρόλο αὐτὸς τὸν ὑποδύθηκε ἡ κ. Εὔα Εὐαγγελίδου.

(⁴) Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο, τὸν Μαστρο-Νικόλα τὸν Χαντζῆ, ἀναγκάστηκα νὰ τὸν μετατρέψω σὲ κοπέλλι τοῦ Χαντζῆ. Τὸν ρόλο αὐτὸς τὸν ὑποδύθηκε πολὺ χαριτωμένα ἡ κυρία Μαρίκα Νέζερο.

(⁵) Γιὰ τὸν ἴδιο πάλι λόγο, τὸν Παντελῆ, τὸ γυιδὸς τοῦ Χατζῆ Παναγῆ, ἀναγκάστηκα νὰ τὸν κάνω γυναῖκα, κόρη τάχα τοῦ Χατζῆ Παναγῆ. Τὸν ρόλο αὐτὸς τὸν ὑποδύθηκε ἡ κ. Νικολάου - Βεργοπούλου.

(Στὸν πατέρα του). "Εօριξες καμιὰ ματιὰ στὸ στάβλο ἀν εἶναι στεγνά; Μπάς καὶ στάζει καὶ δὲν βρεῖ τὸ μουλάρι ἡσυχία ὅλη τὴν νύχτα;

Φιντικλῆς. — Κύτταξα, κύτταξα, δὲν στάζει. (Σιωπή). "Ακουσε Ἀντρέα, αὐδοὶ ποὺ θᾶμαι στὸ δικαστήριο νὰ κυττάξεις νὰ βρῆς τὸν Δῆμο τοῦ Γιαννακαρᾶ καὶ νὰ συφωνίσεις γιὰ τὸ σιτάρι... Τὰ μάτια σου δεκατέσσερα ὅμως, μὴ μοῦ κάνεις καμιὰ στραβοδουλειά.

Άντρέας. — Ρὲ πατέρα γιὰ μωρὸ μὲ περνᾶς δηλαδή; Θάθελα ὅμως νὰ πάθαινες καμιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς στραβοδουλειὲς ποὺ φοβᾶσαι, νὰ μάθεις νὰ μοῦ πηγαίνεις γιὰ μάρτυρας αὐτοῦ τοῦ κερατᾶ τοῦ Μαυρομμάτη, νὰ σταυρώσετε τὸν ἄνθρωπο... Ποῦν τσι, δὲν ἥρθαν ἀκόμα;

Φιντικλῆς. — Δάγκασ' τὴν γλῶσσα σου παιδί μου. Μπάς κι' εἴμαστε αὐτεξούσιοι; Μπορῶ νὰ μὴν μαρτυρήσω νὰ μοῦ κάνει καὶ μένα χειρότερα ἀπ' τοῦ Χατζῆ Παναγῆ; Τοῦ χωριστῶ νὰ μαλλοκέφαλά μου.

Τριγγῆς. — (Γυρίζει ἀπ' τὸ μεγάλο τραπέζι). Ρὲ Ἀντρέα, ώς διτού νὰ βάλεις μυαλὸ στὸ κεφάλι σου... νὰ δοῦμε πόσους φούρονους ψωμιὰ θὰ φᾶς...

Άντρέας. — Σῶπα θειέ Τριγγῆ... Εἶναι κάτι πράματα σ' αὐτὸ τὸν κόσμο... (Γυρίζει στὸ πιάτο του ποὺ τὸ φέρνει δ' Χαντζῆς. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ στὸ μεγάλο τραπέζι δ' Γιαννακᾶς κι' δ' Τριγγῆς κονβετιάζουν, ἐνῶ δ' Γιάλλουρος κι' δ' Περικλῆς τραγουδᾶνε, δχι καὶ πολὺ δυνατά:

Παραποτάρικό μου
τί ἔχεις κι' ὅλο κλαῖς
καὶ τὸ παράπονό σου
σὲ μέρα δὲν τὸ λές
κλπ. κλπ.)

Μάστρο-Νικόλας — (ποὺ στέκεται στὴν πόρτα καὶ κυττάζει ἔξω). Πῶ, πῶ, πῶ νερὸ ποὺ θὰ σοῦ φένει ἀπόψε... Κατακλυσμός.

Τριγγῆς. — Εἶδες τί νύχτα Μάστρο-Νικόλα; Νὰ μὴ στάξει μονάχα πάνω στ' ἄλογα.

Μάστρο-Νικόλας. — "Α μπᾶ. Τὰ κεραμίδια προχτὲς τάχω σιάζει. (Προσκωπεῖ καὶ κάθεται ἀνάμεσα στὸν Γιαννακὸ καὶ στὸν Τριγγῆ).

Γιαννακᾶς. — "Ενα ποτῆρι Μάστρο-Νικόλα. (Τοῦ δίνει ἔνα ποτῆρι γεμάτο. Τὸ πέροει).

Μάστρο-Νικόλας. — Στὴν ὑγειά σας παιδιά. (Πίνει).

Γιάλλουρος. — (Άφίνει τὸ τραγοῦδι). Ρὲ παιδιά, φά-

νήκε καθόλου ὁ Χατζῆ Παναγῆς; Βρέ τὸν κακομοίρη, θὰ τὸν ταράξει ἡ βροχή.

Γιαννακός. — (*Στὸν Χατζῆ*). Ο κὺρος Μαυρομάτης ἥρθε;

Μάστρο-Νικόλας. — Εἶναι τώρα λίγη ὥρα. Πῆγε πάνω στὸ δωμάτιο ν' ἀλλάξει ροῦχα. Βράχηκε λιγάκι.

Γιάλλουρος. — (*Κάνοντας τὸν ἔκπληκτο*). Ήρθε ὁ κύρος Μαυρομάτης; (*Στὸν Περικλῆ*). Καὶ δὲν πῆγες νὰ τὸν χαιρετήσεις;

Περικλῆς. — Νὰ τὸν χαιρετήσω; Καὶ γιατί; Τί μου εἶναι.

Γιάλλουρος. — "Ελα τώρα ποὺ μᾶς κάνεις τὴν πάπια.

Περικλῆς. — Νὰ σὲ βράσω...

Τριγγῆς. — "Ω... ὥ... Περικλῆ... Νεροπή καῦμένε...

Περικλῆς. — "Ε... μὰ τὴ στιγμὴ ποὺ κοροϊδεύει..."

Γιάλλουρος. — "Ελα μωρὲ τώρα ποὺ σὲ κοροϊδέψανε..." Πίσω ἀπ' τὸ δάχτυλό σου γυρεύεις νὰ κρυφιτῆς; ...

Γιαννακός. — (*Συμβούλευτικά*). Περικλῆ, Περικλῆ... Βάλε λιγάκι μυαλὸ στὸ κεφάλι σου.

Τριγγῆς. — Βρῆκες τώρα τὸ Μαυρομάτη ἄνθρωπο νὰ σου δώσῃ τὴν κόρη του.

Περικλῆς. — (*Πειραγμένος*). Καλά, καὶ τί εἰμι ἐγώ... κανένας τοῦ δρόμου;

Γιαννακός. — Καλὸς καὶ ἄξιος Περικλῆ, καλὸς καὶ ἄξιος... μὰ....

Περικλῆς. — ....φτωχὸς ἐ;...

Τριγγῆς. — Νὰ ποὺ τὸ κατάλαβες καὶ μόνος σου.

(*Ο Περικλῆς μένει συλλογισμένος*).

Μάστρο-Νικόλας. — Ρὲ παιδιά, δὲν τοὺς πέρνετε μωρὲ νὰ τοὺς συβιβάσετε. Τί δηλαδής, ἀν εἰν' ὁ ἄλλος φτωχὸς πρέπει νὰ τὸν πνίξουν; Ξέρεις μου ράΐσε ἡ καρδιά. Τὸν φουκαρᾶ τὸ Χατζῆ Παναγῆ...

Τριγγῆς — Ξέρω καὶ γώ. Τί νὰ σου πῶ. Μιὰ καὶ δυὸ τοὺς εἴταμε νὰ συβιβαστοῦνε;

Άντρέας. — Ρὲ παιδιά, τέτοιοι ρουφιάνοι σᾶν τὸν Μαυρομάτη, θέλουν πάστρεμα...

Μάστρο-Νικόλας. — "Ε... ἐ... θὰ σ' ἀκούσει καὶ θάχουμε ἵστορίες.

Άντρέας. — Νὰ τὸν βράσω. Τί ἀν μ' ἀκούσει.

Φιντικλῆς. — Κάτσε ἥσυχα ρὲ Ἀντρέα. Θέλεις νὰ βροῦμε τὸν μπελᾶ μας; Τὶ σὲ μέλλει ἐσένα.

Περικλῆς. — (*Αρχίζει δυνατώτερα τὸ τραγοῦδι*).

Σᾶν πεθάνω στὰ καρδιά
Ρίξετε με στὸ γιαλὸ
Νὰ μὲ φᾶν τὰ μαῦρα ψάρια
Γιὰ μιᾶς νέας τὸν καῦμό.

Γιάλλουρος.— (Κοροϊδευτικά). "Ε φὲ ντέρτια δ Περικλῆς ἀπόψεες μανοῦλα μου.... μανοῦλα μου....

Περικλῆς.— (κόβει τὸ τραγοῦδι. Ἀπειλητικά.) Γιάλλουρε. Τὸ κεφάλι σου θὰ φᾶς ἀπόψε.

Γιάλλουρος.— (Τὰ πέροιει στὰ χωρατά). "Ελα μωρὲ Περικλῆ ποὺ χολοσκᾶς ἄδικα. "Ελα νὰ πιοῦμε στὴν ὑγειά της. (Πέροιει ἔνα ποτῆρο.) Στὴν ὑγειὰ τῆς Βασιλικῆς. (Πίνει. "Ο Περικλῆς τὸν κυττάζει ἀμύλητος. "Επειτα κάνει μιὰ κίνησι τοῦ κεφαλιοῦ σᾶν νὰ δίνει τόπο στὴν δογή, καὶ ξαναρχίζει τὸ τραγοῦδι, ἐνῶ στὸ μεταξὺ αὐτό, δ Τριγγῆς, δ Γιαννακὸς κι' δ Χαντζῆς κουβεντιάζουν. Τώρα στὸ τραγοῦδι τὸν συνοδεύει κι' δ Γιάλλουρος).

Σᾶν πεθάνω στὰ καρδιά
Ρίξετε με στὸ γιαλὸ
Νὰ μὲ φᾶν τὰ μαῦρα ψάρια
Γιὰ μιᾶς νέας τὸν καῦμό.

Μάστρο-Νικόλας.— Πάω νὰ δῶ τί κάνει δ κὺρο Μαυρομάτης. (Βγαίνει).

Γιαννακός.— (Στὸν Περικλῆ καὶ στὸν Γιάλλουρο). Ρὲ παιδιά. Πάφτε... πάφτε λιγάκι ν' ἀκούσωμε καὶ καμμιὰ κουβέντα....

Γιάλλουρος.— (Παύει μονάχα αὐτός). Καλὰ θειέ Γιαννακό. Νὰ μὴ τραγουδήσωμε καὶ λιγάκι;

Τριγγῆς.— Καλά, δλο ἐσᾶς θ' ἀκοῦμε ἀπόψε;

Περικλῆς.— (Τελείωσε ἡ στροφὴ καὶ σταματᾶ). Καλὰ ἀφοῦ σᾶς ζαλίσαμε πάθονμε. Πέστε μας τούλάχιστο καμμιὰ ἴστορία νὰ περάσῃ ἡ ὥρα.

Γιάλλουρος.— Δὲν μᾶς λέσ θειε Τριγγῆ κείνη τὴν ἴστορια ποὺ δεῖχανε τὸν Κοκκινόπαπα στὸ Λιανοχῶρι;

Περικλῆς.— Ἀλήθεια πέστηνε. Θὰ γελάσουμε.

Γιάλλουρος.— Τὸν βάλανε μὲς στὸ σακκὶ ἔ; Χά... χά... χά... (Γελοῦν).

(Μπαίνει δ Χαντζῆς καὶ πάει καὶ κάθεται κοντά τους).

Μάστρο-Νικόλας.— Τώρα σὲ λίγο θὰ κατέβῃ.

Τριγγῆς.— Δὲ βαρνέστε φὲ παιδιά. Μιὰ καὶ δυὸ τὴν ἀκούσατε;

Περικλῆς. — "Όχι, όχι, λέγε... Θέλουμε νὰ τὴν ξανα-
κούσωμε..."

Γιαννακός. — Πέστηνε ἀφοῦ θέλουν.

Τριγγῆς. — Τέλος πάντων. Εἴχαμε πάει κάποτε μαζὸν μὲ
τὸν Κοκκινόπαπα στὸ Λιανοχῶρι νὰ πουλήσουμε λίγο σι-
τάρι... (Διηγεῖται καὶ τὸν ἀκούοντο).

*Αντρέας. — Μάστρο-Νικόλα ἔλα νὰ σὲ πληρώσουμε.

(*Ο Μάστρο-Νικόλας ἀφίνει τὴν ἴστορία καὶ πλησιάζει).*

*Αντρέας. — Πόσο ἔχουμε; (*Ο Χαρτζῆς κάνει τὸν λογαριασμό*).

Μάστρο-Νικόλας. — Εἴκοσι ἑφτὰ καὶ πενήντα.

(*Ο Αντρέας πληρώνει. Ο Χαρτζῆς μαζεύει τὰ πιάτα.*)

*Αντρέας. — Πατέρα κύτταξ ἐσὺ τάλογο ἄν ἔφαγε, τί
κάνει... ὡς ὅτου νὰ στρώσω γά...
(*Σηκώνονται καὶ βγαίνονται ἔξω. Σὲ λίγο ὁ Αντρέας γυ-
ρίζει μὲ τὸ σαμάρι, ξαναβγαίνει, ἔρχεται μὲ κουβέρτες καὶ
στρώνει σὲ μιὰ γωνιά. Κατόπιν ἔρχεται κι ὁ γέρος καὶ πλα-
γιάζονται κουβεντιάζοντας. Οἱ ἄλλοι δίνονται προσοχὴ στὴν
ἴστορία. Ο Χαρτζῆς ἀφοῦ καθαρίσει τὸ μικρὸ τραπέζι, πη-
γαίνει καὶ κάθεται πάλι μαζύ τους*).

Τριγγῆς. — (*Συνεχίζει τὴν ἴστορία*) .. Αὐτὸς ἀπὸ ἄλλη
φορὰ πούχε πάει, τάχε ψήσει φαίνεται μὲ τὴν γυναικα τοῦ
Λούκα τοῦ Σακκᾶ... τὸν ἔρετε ... ποὺ πέζευε στὸ σπίτι του
κάθε φορὰ ποὺ πήγαινε στὸ Λιανοχῶρι. Μοῦ φαίνεται πῶς
εἶναι καὶ κουμπάροι... Τέλος πάντων... Εγὼ πεζεύω πάντα..

(*Τὴν στιγμὴν ἔκείνη μπαίνει ὁ κὺρος Μαυρομάτης. Ψηλὸς
καὶ χοντρός, μὲ ροῦχα φράγκικα καὶ μπόττες καὶ μ' ἔνα
καμτσίκι στὸ χέρι. Εἶναι σαρανταπεντάρης καὶ μὲ παχὺ μου-
στάκι. Μόλις μπαίνει μεγαλοπρεπῶς ἀφίνονται τὴν ἴστορία
καὶ σηκώνονται ὅλοι*).

"Ολοι. — Καλῶς τὸν κύρο Μαυρομάτη.

Μαυρομάτης. — Καλησπέρα σας παιδιά, πῶς τὰ περ-
νᾶτε ...

"Ερας-Δυδ. — Καλὰ τὴν ὑγειά σου κύρο Μαυρομάτη...
Ορίστε κάθησε νὰ πάρεις ἔνα ποτηράκι μαζύ μας.

(*Τοῦ κάροντον θέση καὶ κάθεται μαζύ τους*).

Μαυρομάτης. — (*Πέροινε ἀνάσαξενοντασμοῦ*). Ωωωώ...

(*Έρας τοῦ προσφέρει ποτῆρι*).

Περικλῆς. — Μάστρο-Νικόλα, μιὰ δικὰ κρασὶ καὶ λίγους
μεζέδες καλούς... ξέρεις...

Μάστρο-Νικόλας. — Ἀμέσως... (*Βγαίνει*).

Γιαννακός.— Πῶς τὰ πέρασες κὺρο Μαυρομάτη;... Σᾶς ἔπιασε ἡ βροχή;

Μαυρομάτης.— Τί διαβολόκαιρος ρὲ παιδιά... Μέσ' ἀπ' τὸ ἄμαξι περνοῦσε ἡ βροχή. Μ' ἔκανε μούσκεμα... "Ελα ἐβίβα..."

"Ολοι.— "Εβίβα... στὴν ὑγειά σου κὺρο Μαυρομάτη... (Πίνοντ).

("Ο Χατζῆς φέρνει τὸ κρασὶ καὶ τοὺς μεζέδες. Τρῶνται πίνοντ).

Μαυρομάτης.— Ρὲ παιδιά... 'Ο Χατζῆ-Παναγῆς δὲν φάνηκε ἀκόμα;

Τριγγῆς.— 'Ο φουκαρᾶς... νὰ δοῦμε... Θὰ τὸν τάραξε ἡ βροχή.

Μαυρομάτης.— Δὲ βαρυέσαι... κάπου θάραξε καὶ πειμένει νὰ ἡσυχάσει λίγο δὲ καιρός.

Τριγγῆς.— Μόνος του ἔρχεται ἡ εἶναι κι' ἄλλοι μαζύ.

Μαυρομάτης.— Μά... ἡταν τρεῖς - τέσσερης μαζὺ ποὺ ἔχεινήσαν... δὲν ξέρω... Μοῦ φάνηκε πώς δὲν είναι ἡταν δὲν Τσαγγαρῆς. "Εγὼ τοὺς ἔκοψα ἀπὸ τὸ γιοφύρι τοῦ Μαύρου..., "Επρεπε νάγαν ἔρθει τώρα.

Περικλῆς.— "Ε, δπου καὶ νάναι θάρθουν... Γι' αὐτὸ στενοχωριέσαι;

Μαυρομάτης.— Νὰ σᾶς πῶ... τὸν λυπᾶμαι κι' ὅλας μά...

Τριγγῆς.— Καλὰ βρὲ ἀδερφὲ καὶ σύ, δὲν Χατζῆ-Παναγῆς βρέθηκε νὰ τοῦ δώσεις παράδεις;...

Μαυρομάτης.— Τί νὰ κάνεις καῦμένε Τριγγῆ... τί νὰ κάνεις... Τὴ στιγμὴ ποὺ ἔρχεται κλαίοντας σχεδὸν καὶ σὲ παρακαλεῖ γονατιστός... τί νὰ κάνεις... "Ηξερα γὼ πώς δὲν θὰ μὲ πλήρωνε νὰ κατανήσουμε στὰ δικαστήρια;..."

Γιαννακός.— Είναι καὶ φτωχὸς δὲ έρημος, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια...

Περικλῆς.— (Εἰρωνικά). Φτωχός... Τὸν καιρὸ ποὺ πῆρε τὰ λεφτὰ ἀς εἶχε τὸ νοῦ του. "Επρεπε νὰ λογαριάζει πώς θὰ τὰ γυρνοῦσε μιὰ μέρα...

"Αντρέας.— ("Ανασηκώνεται στὸ στρῶμα του. Εἰρωνικά). Μπράβο, μπράβο... γιὰ ξαναπές το... Οὓ νὰ μοῦ χαθεῖς παλιοπατσαβούρα... ("Ολοι στρέφονται κατὰ κεῖ).

Περικλῆς.— (Σηκώνεται). Τί ἔπαθες ρὲ ρουφιάνε σὺ ἀπὸ κεῖ πέρα ποὺ σκουλούκιασες...

(Οἱ ἄλλοι τὸν συγκρατοῦν).

"Αντρέας.— "Ελα βρὲ ἀν εῖσαι παλλικάρι...

Οι άλλοι.— «Ησυχᾶστε ρὲ παιδιά.. θὰ τσακωθῆτε τώρα μὲ τὸ τίποτε;»

Περικλῆς.— Μὰ τὸν παλιάνθρωπο... σᾶν νὰ τοῦ βαρέσαν τὸν πατέρα...

Άντρεας.— Κύτταξε βρὲ νὰ πληρώσεις τὰ χρέη σου πρῶτα κι' ὑστερα νὰ μιλᾶς γιὰ τοὺς ἄλλους...

Φιντικλῆς.— Κάτσε ἥσυχα βρὲ «Άντρεα, π' ἀνάθεμά σε...»

Περικλῆς.— (*Ταυτοχρόνως*). Καλά, καλά... ὑστερα λόγαριαζόμαστε...

Μαυρομμάτης.— (*Σιγά*). Ρὲ παιδί μου Περικλῆ, εἰν' ἀνάγκη νὰ σιήσετε καυγᾶ τώρα;... «Ε, σοῦ εἴπε ἔνα λόγο, πρέπει νὰ τοῦ πεῖς καὶ σὺ δυό;... νὰ τσακωθῆτε στὰ καλὰ καθούμενα;

Περικλῆς.— Τέλος πάντων... Κάτι νὰ μοῦ τὸν ὑπερασπίζεται τὸν παλιοπατέρη... μὰ καλὰ νὰ τοῦ κάνεις ποὺ τοῦ κίνησες τὴν ἀγωγή... τοῦπρεπε... ἔτσι νὰ πέρνουν κι' οἱ ἄλλοι παραδειγμα.

Τριγγῆς.— Σοῦχω καὶ γὼ ἔνα χρέος κὺρο Μαυρομμάτη μου, μὰ νὰ μὲ συμπαθᾶς... «Αμα πουλήσω μὲ τὸ καλὸ τὸ σιτάρι μου θὰ σὲ ἔσφλήσω.

Μαυρομμάτης.— Κάνε τὴ δουλειά σου βρὲ ἀδερφέ, ποιὸς σοῦ μίλησε τώρα γιὰ τέτοιο πρᾶμα...

Τριγγῆς.— «Οχι, μὰ... μιὰ καὶ τῷφερε ἥ κουβέντα...

Μαυρομμάτης.— Μακάρι νάταν ὅλοι ὅσοι μοῦ χωστᾶνε σᾶν καὶ σένα...

Γιάλλουρος.— Δὲν πιστεύω νάχεις παράπονο ἀπὸ μένα κὺρο Μαυρομμάτη..

Μαυρομμάτης.— (*Γελῶντας*). «Ε, καλὰ βρὲ ἀδρεφέ, τώρα.. Τί εἶσαστε σεῖς... Μόνοι σας ἔσκεπάζεστε πὼς χωστᾶτε..

Γιάλλουρος.— Νὰ σοῦ πῶ κύρο Μαυρομμάτη... τὸ χρέος δὲν εἶναι ντροπή... ἀμα τὸ πληρώνεις στὴν προθεσμία του...

Τριγγῆς.— Γειὰ στὸ στόμα σου ρὲ Γιάλλουρε... Δὲν μ' ἀρέσει ἐμένα νὰ κουβαλάει ὁ ἔνας τὸν ἄλλο στὸ δικαστήριο... Μὰ ἔλα πάλι καμμιὰ φορὰ... ἀμα σὲ κοροϊδεύουνε..,

Μαυρομμάτης.— Ρὲ παιδιά... τί νὰ σᾶς πῶς... Μακάρι νᾶσαι ὁ χειρότερος τοῦ κόσμου... μοῦ ζήτησες λεφτὰ θὰ σοῦ δώσω... ἀμα ἔχω... Μὴ μὲ κοροϊδέψεις ὅμως. Θὰ πληρώσεις μετὰ ἔνα μῆνα... δυὸ μῆνες... ἔνα χρόνο.. πές μου πότε θὰ μπορέσεις... μὰ στὴ διορία θέλω τὸ χρῆμα μου... καὶ πάλι... ἔδω εἶμαι... Αὐτὸς ὁ εὐλογημένος τὸ παράκανε... Εἶναι τό-

σος καιρός τώρα ποὺ ̄ληξε τὸ γραμμάτιο του καὶ μὲ κορούδενει ἀπὸ μέρα σὲ μέρα... "Ε, τί νὰ τοῦ κάνω..." "Έχασα καὶ γὼ τὴν ὑπομονή μου... δὲν είμαι ἀπὸ σίδερο.

Γιαννακός. — "Ε, μὰ τοῦβαλες καὶ τόκο πολὺ τοῦ εὐλογημένου (Χαμογελῶντας) ... τριάντα τὰ ἔκατό..."

Μαυρομάτης. — Στὰ καλά σου είσαι ότε Γιαννακό... πολλὰ είναι τριάντα τὰ ἔκατὸ χωρὶς ἐγγυητή... μὲ μιὰ ὑποθήκη ἔερὴ μονάχα;... Μὲ εἴκοσι τὰ ἔκατὸ ἐγὼ τοκίζω μὲ διπλοὺς ἐγγυητάδες καὶ σ' ἀνθρώπους ἀξιοπίστους, ὅχι σᾶν τὸν Χατζῆ Παναγῆ... καὶ θὰ μοῦ πεῖς πώς είναι πολλὰ τριάντα τὰ ἔκατό...

Περικλῆς. — "Άλλοι τοκίζουν καὶ σαράντα καὶ πενήντα..."

Γιαννακός. — (μὲ συγκατάβασι). Καλά, δὲν λέω πῶς είναι πολλά... μά... δὲν ἔχει καὶ τὴ δύναμη ὁ ἀνθρωπος... "Έχει ἔξη παιδιά... τὰ τέσσερα τὰ σκεπάζει τὸ κόσκινο... "Άλλα ἀπὸ κεῖνα τὰ δυὸ τρία κομμάτια χωράφι δὲν ἔχει... τί νὰ σοῦ κάνει..."

Περικλῆς. — "Ε, ἀς μὴ δανειζόταν ἐπὶ τέλους βρὲ ἀδερφέ..."

Τρειγγῆς. — "Ελα, πᾶψε σὺ παιδάριο .. ποὺ πετιέσαι στὴ μέση σᾶν τὸν πετεινὸ χωρὶς νὰ ἔρεις τί λέσ... (Γελοῦν).

Μαυρομάτης. — Ἐγὼ τοῦ εἴπα πολλὲς φορές: Πούλησε ἔνα κομμάτι χωράφι θεὶε Χατζῆ Παναγῆ... δὲ χάλασε ὁ κόσμος... Γοράζω γὼ τὸ χωράφι σου πῶχεις στὴ Συκόδιζα... Καὶ τοῦδωσα καὶ καλὴ τιμὴ μάλιστα... Ἡ κόρη του εἴκοσι χρονῶν είναι καὶ δὲν είναι... ὡς ὅτου γίνει γυναῖκα τῆς παντρειᾶς... ἔχει ὁ Θεός... Γιὰ νὰ περάσει κοντσά στραβά μὲ τὴ φαμελιά του τοῦ φτάνουν τᾶλλα του χωράφια... Ἡ γυναῖκα του δουλεύει, ὁ γυιός του μεγάλωσε, δουλεύει... δεκαοχτὸ χρονῶν παλλήκαρος..."

Γιαννακός. — "Ε, μιὰ καὶ ἥθετε ἔτσι τὸ πρᾶμα... Τοῦ λόγου σου ἥθελες τὰ λεφτά σου... αὐτὸς δὲν είχε νὰ στὰ δώσει... ὑπομονὴ δὲν τοῦπερνες... βέβαια ἔπρεπε νὰ σοῦ δώσει κανένα χωράφι... Πῆγε πεῖσμα ὅμως κι' αὐτὸς π' ἀνάθεμά τον... τώρα τί θὰ καταλάβει ποὺ θὰ τὸν φᾶν τὰ ἔξοδα κι' ἔτσι θὰ πάει καὶ τὸ χωράφι ἀλάκερο καὶ δὲν θὰ περισσέψει δεκάρα..."

Περικλῆς. — Καλὰ νὰ πάθει..."

Γιαννακός. — Γιατί;... γιατὶ καλὰ νὰ πάθει..."

Τρειγγῆς. — Μιὰ φορὰ κι' ὁ ἔνας τράβηξε τὸ σκοινὶ κι' ὁ ἄλλος τὸ τράβηξε... μὰ δὲν ἔκανετε καλά... "Ἐπρεπε νὰ συμβιβαστῆτε. Τὰ δικαστήρια δὲν ἔχουν καλὸ τέλος.

Γιαννακός. — Είναι κρῆμα ὁ φουκαρᾶς... Ξέρεις; τὸν

λυπᾶται ή καρδιά μου... Τόσα παιδιά τί θέλει νὰ τὰ ταῖσει... καὶ μ' αὐτὴν τὴν ἀκρίβεια.. Κι' ἀπὸ κεῖνα τὰ χωράφια του περιμένει. "Αμα τοῦ τὰ πουλήσουν θὰ μείνουν τὰ παιδιά του στοὺς πέντε δρόμους. Δὲν εἶναι κρῖμα;..."

Μαυρομμάτης.— "Έχεις δίκαιο φέτος Γιαννακό, μὰ τί νὰ πεῖς.. Τί συβιβασμὸ νὰ κάνω... Δὲν μοῦ λέσ;.. Πῶς νὰ συβιβαστοῦμε..."

Γιαννακός.— "Ε, βέβαια... ἀν τραβᾶ δ ἔνας πετσὶ κι' δ ἄλλος τομάρι..

Μαυρομμάτης.— Μὰ δὲν μπορῶ νὰ χάσω καὶ τὰ λεφτά μου στὸ κάτω κάτω..."

Γιαννακός.— Θεὸς φυλάξοι... Νά... νὰ τοῦ δώσεις μιὰ τιμὴ καλὴ γιὰ τὸ χωράφι καὶ ν' ἀποσύρεις τὴν δίκη... "Όχι ἐπειδὴ σοῦ χρωστᾶ νὰ τοῦ τὸ φᾶς τζάπα τὸ χωράφι τ' ἀνθρώπουν..."

Μαυρομμάτης.— Τί τζάπα καὶ ξετζάπα βρὲ ἀδερφέ... γιὰ Όβραιο μὲ περνᾶτε;..."

Γιαννακός.— Νὰ μὲ συμπαθᾶς κὺρ Μαυρομμάτη... Μιὰ φορὰ δέν ξέρω καὶ τὴν ἰδέα σου.. "Οσο καὶ νάναι δμως πρέπει νὰ πασκίσουμε νὰ σᾶς συβιβάσουμε χωρίς νὰ πάτε στὸ δικαστήριο... Νά, τώρα ποὺ θάρθει κι' αὐτὸς νὰ τελειώνει τὸ ζῆτημα. "Έχαδηκε κι' αὐτὸς δ εὐλογημένος..."

Μάστρο-Νικόλας.— (ποὺ σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ μπῆκε καὶ βγῆκε τρεῖς τέσσερης φορές). Μπάς κι' ἔπαθε τίποτε;..."

Γιάλλονδος.— Ρούφιξε τὴ γλῶσσα σου φέτος...

Μαυρομμάτης.— Κάπου θὰ πέζεψε ἀδερφέ... τέτοια ὥρα...

Τριγγῆς.— Μάστρο-Νικόλα, γέμισε τὴν δκᾶ...

("Ο Μάστρο-Νικόλας πέρνει τὴν δκᾶ καὶ βγαίνει).

Μαυρομμάτης.— (Σκεφτικός). Εἶναι καὶ τὸ ζῆτημα ποὺ ή δίκη εἶναι αὔριο..

Τριγγῆς.— "Ε, κάτι πρέπει νὰ γίνη κύρ Μαυρομμάτη... μοιράζετε τούλαχιστο τὰ ἔξοδα..."

Μαυρομμάτης.— Τὰ ἔξοδα; νὰ μοιράσω τὰ ἔξοδα; Τί λές καῦμένε Τριγγῆ. Μὲ τὴν καλωσύνη μου νὰ χάσω καὶ τὰ λεφτά μου δηλαδή;

Γιαννακός.— "Ωχ, ἀδερφὲ νὰ χάσεις τὰ λεφτά σου... Νά, ἔκατὸ δραχμὲς λιγώτερο, ἔκατὸ δραχμὲς περισσότερο... σπουδαῖο πρᾶμα..."

(Μπαίνει δ Χατζῆς μὲ τὴν δκᾶ).

Μάστρο-Νικόλας.— Σταμάτησε ή βροχή.

Γιάλλονδος.— "Α, μπορεῖ νάρθουν τώρα.

Περικλῆς — "Αφῆστε τα τώρα, αὔριο τὸ πρωΐ τὰ κανονίζετε... Έλλατε νὰ ποῦμε κανένα τραγοῦδι..."

Μαυρομμάτης. — Τραγούδα μας τὸ Ἐλενάκι φὲ Περικλέττο, ἀΐντε, γειά σου.

Περικλῆς. — Τώρα νὰ πιῶ ξνα κρασὶ στὴν ὑγειά σου κὺρο Μαυρομμάτη...

(*Γεμίζουν τὰ ποτήρια*)

Περικλῆς. — Στὴν ὑγειά σου κύρο Μαυρομμάτη..

Οἰοι. — Στὴν ὑγειά σου κύρο Μαυρομμάτη...

Μαυρομμάτης. — Στὴν ὑγειά σας παιδιά, στὴν ὑγειά σας... ἔβιβα... (*Πίνουν*).

(‘Ο Περικλῆς ἀρχίζει τὸ τραγοῦδι καὶ τὸν ἀκολουθοῦν ὅλοι.

Σᾶν πεθάνω στὰ καράβια
Ρίξετέ με στὸ γιαλό
Νὰ μὲ φᾶν τὰ μαῦρα ψάρια
Γιὰ μιᾶς νέας τὸν καῦμό.

‘Αμάν, ἀμάν ὥχ, ὥχ, Ἐλενάκι
Σὺ μὲ πότισες φαρμάκι).

Μάστρο-Νικόλας. — Σούτ... Σωπάτε μιὰ στιγμή...”Αλογα μπαίνο νυ...”Αραγε νῦν δὲ Χατζῆ-Παναγῆς; (*Βγαίνει ἔξω*).

Τριγγῆς. — (Στὸν Περικλῆ καὶ στὸ Γιάλλουρο πὸν συνεχίζουν τὸ τραγοῦδι). Πάψτε φὲ παιδιά...”Εοχονται βρεγμένοι οἵ ἄνθρωποι νὰ δοῦμε τί θὰ κάνουμε... σωπάτε...

Περικλῆς. — ”Ε καλά... πῶς βραχήκανε χάλασε δὲ κόσμος...”Ο Γιαννακὸς βγαίνει ἔξω) Είναι κανένας ποὺ δὲν ἔφαγε βροχή... γιὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά... (Στὸν Γιάλλουρο). ”Ελα φὲ Γιάλλουρε... δόξ του ἀπάνω...

(*Ξαναρχίζουν τὸ τραγοῦδι δυνατά*)

Μαυρομμάτης. — (Πὸν ἦταν σκεφτικός). Δὲν πειράζει παιδιά, ὕστερα πάλι τραγουδάτε...

(*Σηκώνεται. Αὐτοὶ παύουν*).

Τριγγῆς. — Φεύγεις κύρο Μαυρομμάτη;

Μαυρομμάτης. — ”Ε... εἶναι ἀργὰ τώρα... είμαι καὶ κουρασμένος...”Ας τους νὰ ήσυχάσουν κι’ αὐτοί... κι’ αὔριο βλέπουμε τί θὰ κάνουμε. Καληνύχτα...

Οἰοι. — Καληνύχτα... στὸ καλό...

(‘Ο Μαυρομμάτης βγαίνει μὲ βῆμα ἀργό).

Γιαννακός. — (Μπαίνοντας μὲ φούρια). ”Αΐντε φὲ παιδιά, τρεχάτε... τὸν φουκαρᾶ τὴν Χατζῆ-Παναγῆ... τὸν φουκαρᾶ...”Αΐντε γρήγορα σηκωθῆτε ἀπάνω... πηγαίνετε νὰ τὸν φέρετε...

Τριγγῆς.— (Σηκώνεται). Τί είναι ότι Γιαννακό... Τί συμβαίνει...

Γιαννακός.— Γόν ̄ζροιξε τάλλογο μέσ στὸ ρέμα τοῦ Κόττη καὶ λίγο ̄ζλειψε νὰ πνιγῇ.. (Στὸν Γιάλλουρο καὶ στὸν Περικλῆ). Τρεχάτε ότι παιδιά.

Τριγγῆς.— Τί λὲς ἀδερφὲ είναι σοβαρό;.. Δὲν τὸν ̄φέρωνε; Ποιὸς ̄ζρθε.

Γιαννακός.— “Ο γυιός του ̄ζρθε δι Παντελῆς μουσκεμά, ̄ζλεεινός. Πῆγε ἀπάνω ν’ ἀλλάξει. (Δυρατὰ κι’ ἐπιταχικά). ”Αἴντε ότι Γιάλλουρε, ότι Περικλῆ

(“Ο Γιάλλουρος σηκώνεται σὰρ μουδιασμέρος”).

Τριγγῆς.— Καλά, καὶ μοναχό των τὸν ἀφίσανε ̄κει κάτω ;...

Γιαννακός.— “Εμεινε μαζύ του δι Τσαγγαρῆς, μὰ τί νὰ σοῦ κάνει κουτσός ἀνθρωπος... ”Αἴντε ότι Γιάλλουρε.. βρέ Περικλῆ.. Πηγαίνετε νὰ τὸν φέρετε.. σ.έκεσθε ἀκόμη ;...

Γιάλλουρος.— (Στὸν Περικλῆ ποὺ μένει καθισμένος). ”Αἴντε ότι Περικλῆ, πᾶμε...

(“Ο Περικλῆς δὲν σηκώνεται. Πάει κάπι νὰ πεῖ μὰ μπαίνει δι Παντελῆς κλαμένος καὶ κατασκισμένος”).

Παντελῆς.— Γιὰ τόνομα τοῦ Θεοῦ τρεχάτε.. γλυτῶστε μου τον... (Πέφτει σὲ μὰ καρέκλα κι’ ἀρχίζει τὰ κλάματα).

Γιάλλουρος.— (Σπρώχνοντας τὸν Περικλῆ). ”Αἴντε ότι Περικλῆ.. Θὰ σηκωθεῖς ιέλος πάντων...

(Ταύτοχρόνως δι Γιαννακός πάει νὰ παρηγηρήσῃ τὸν Παντελῆ, ἐνῶ δι Τριγγῆς γυρίζει στοὺς δυὸν νέοντας).

Τριγγῆς.— Βρὲ σεῖς κάθεσθε ἀκόμη.. Σήκω ἀπάνω μωρὲ Περικλῆ (σπρώχνοντάς τον) ποὺ μοῦ κάθεσαι σὰν τὸ κοποδόκυλο...

Περικλῆς.— “Α, μπᾶ.. Εγὼ νυστάζω... (Χασμουριέται).

Γιαννακός.— Οὕ, νὰ μοῦ χαθεῖς.. Χιρραμοφαγᾶ...

Περικλῆς.— Νὰ σὲ βρούσω.

Τριγγῆς.— Τί εἰν’ ὑπὲ βρέ.. Φτοῦ σου παλιομασκαρᾶ... Ξέρεις νὰ φέρεσαι στοὺς μεγαλυτέρους σου...

Γιάλλουρος.— Θειὲ Γιαννακό ἀς τονε καὶ πάω μόνος μου. (Κάνει νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν πόρτα).

Γιαννακός.— (Ταύτοχρόνως μὲ τὸν Γιάλλουρο στραβωκυττάζοντας τὸν Περικλῆ) Μπράβο προκοπή.. (Στὸν Γιάλλουρο). Πήγαινε ότι Γιάλλουρε ̄σύ, ἀϊντε γειά σου, κι’ ἀς τον αὐτὸν τὸν παλιογάϊδαρο...

Περικλῆς.— Μὰ καλὰ ἀδερφέ.. μὲ τὸ ζόρι θὰ πάω... Δὲν θέλω νὰ πάω.. Δὲν μ’ ἔπιασε ή ̄ννοια τοῦ Χατζῆ Παναῆ...

Γιαννακός. — "Α, στάσου Γιάλλουρος... ('Ο Γιάλλουρος κοντοστέκεται στὸ κατῶφλι τῆς πόρτας). Στάσου νὰ ξυπνήσουμε καὶ τὸν Ἀντρέα νὰ πάie μαζύ σου. (Ηροχωρεῖ στὸν Ἀντρέα καὶ τὸν σπρώχνει. Αὐτὸς ξυπνᾶ κι' ἀνασηκώνεται στὸ κρεβάτι).

Άντρεας. — Τί εἶναι ρὲ παιδιά ;... "Επαθε κανεὶς τίποτε ;...

Τριγγῆς — Σήκω γρήγορα ρὲ Ἀντρέα... "Εμπρός... Τρεχᾶτε γρήγορα..

Άντρεας. — (Βάζοντας τὰ παπούτσια του). Μὰ τί τρέχειν...

Γιαννακός. — Νά... δ Ῥατζῆ Παναγῆς ἔπεσε μέσα στὸ ρέμα τοῦ Κόττη .. "Εμεινε κοντά του δ Τσαγγαρῆς μὰ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν κονβαλήσει κοντσὸς ἄνθρωπος καὶ πεθαμένος ὅπως εἶναι ἀπ' τὴν κούρωση καὶ τὴν βροχήν. Πάρε τὸ μουλάρι σου καὶ τρεχᾶτε μαζὺ μὲ τὸ Γιάλλουρο νὰ τὸν φέρετε κι' εἶναι κρῦμα δ ἄνθρωπος. (Πηγαίνει κοντά στὸν Παντελῆ ποὺ ἀρχίζει νὰ κλαίει).

Άντρεας. — Φτοῦ νὰ πάρει δ διάολος.. Ποῦ εῖ ' οὐτὸς δ κερατᾶς δ Μενδρούματης... "Εφνγε...

Τριγγῆς — "Ασε τὸν Μαυρομμάτη παιδί μου καὶ πηγαίνετε στὸ καλό.. βοηθᾶτε τώρα τὸν ἄνθρωπο καὶ μεῖς θὰ τοὺς συβιβάσουμε...

Άντρεας. — "Εμπρός, πᾶμε.. (Βγαίνει μαζὺ μὲ τὸν Γιάλλουρο, ἐνῶ τὴν ἵδια ὥρα μπαίνει δ Ῥατζῆς μ' ἔνα μαγκάλι κάρβουνα καὶ τὸ βάζει μπροστά στὸν Παντελῆ).

Γιαννακός. — Μάστρο-Νικόλα, φέρε λίγο φαΐ στὸν Παντελῆ κι' εἶναι πεθαμένος ἀπ' τὴν πεῖνα...

Παντελῆς. — "Οχι θειὲ Γιαννακό, δὲν θέλω τίποτε... "Ορεξη ἔχω γιὰ φαΐ;

Τριγγῆς. — "Ελα τώρα καῦμένε Παντελῆ... ποὺ κάνεις σᾶν μωρὸ παιδί... Μοῦ σκοτώθηκες στὸ κλάμα γιατὶ μού-σκεψε λιγάκι δ πατέρας σου...

Γιαννακός. — Δὲν εἶναι τίποτε παιδί μου... σπουδαῖο πρᾶμα τώρα... Πόσες φορὲς τὸ πάθομε καὶ μεῖς...

Τριγγῆς. — (Στὸ Γιαννακό). Ξέχασες τί ἔπαθα γὼ τὶς προαλλες... ποὺ μὲ πῆρε δ ποταμὸς εἴκοσι δρυγιές...

Γιαννακός. — "Αμ' ἔγώ;... μιὰ καὶ δυὸ τὴν ἔχω πάθει ;... Μά... παιδὶ εἶναι καὶ φοβήθηκε.

('Ο Χαντζῆς φέρνει φαΐ).

Γιαννακός. — "Αϊντε.. σήκω νὰ φᾶς...

(Τὸν τραβάει ἀπ' τὸ χέρι, κι' αὐτὸς σηκώνεται ἀνό-

φεχτα και κάθεται να φάει σκεφτικός και με τα μάτια βουρ-
κωμένα).

Περικλῆς. — Καλά μωρὲ Παντελῆ, δὲν μπορούσατε να
ξεκινήσετε τὴν ὥρα ποὺ ξεκινήσαμε ἐμεῖς;... Τώρα θὲν νὰ
οχόσαστε νωρὶς μαζύ μας, οὔτε τὴ βροχὴ νὰ φᾶτε, οὔτε ἔτσι,
οὔτε ἀλλοιῶς... Καλά λὲν πὼς ὅτι παθαίν' ὁ ἄνθρωπος εἶναι
ἀπ' τὸ κεφάλι του...

Τειγγῆς. — Γειά σου ἔξυπνε... (*Γελοῦν*). 'Αμ' θαρρεῖς
πὼς εἶν' ὅλοι σᾶν και σένα ποὺ δουλειὰ δὲν ἔχεις νὰ κά-
νεις κουβαλᾶς τὸ γαϊδοῦρι ὅποτε σοῦ καπνίσει και δός του
δρόμο;... 'Ο ἄνθρωπος εἶχε τὴ δουλειά του...

Γιαννακός. — "Αστον ἀδερφέ. Σᾶμπως ξέρει τί λέει;...
Τὸν Μαυρομάτη μονάχα νὰ ὑπερασπιστεῖ... Και νομίζει
πὼς μ' αὐτὸ ἔκανε τὴ δουλίτσα του. Βρῆκες τώρα τὸν Μαυ-
ρομάτη νὰ δώσῃ τὴν κόρη του στὸν Περικλῆ... Σᾶν δὲν
ντρέπεται κι' αὐτὸς νὰ τὸ βάζει μὲ τὸ μυαλό του..."

Περικλῆς. — Στὸ ξανάπα θειὲ Γιαννακό... κανένας τοῦ
δρόμου δὲν είμαι.

Γιαννακός. — Μὰ τί σαχλαμάρες εἶν' αὐτὲς ποὺ λὲς ρὲ
Περικλῆ. Τὸ πιστεύεις στὰ σοβαρὰ πὼς ἔνας τέτοιος παρα-
δόπιστος, τοκογλύφος, σᾶν τὸν Μαυρομάτη, θὰ δώσει τὴν
κόρη του σ' ἔνα νέο φτωχό, ὅσο καλὸς και τίμιος κι' ἀν
εἶναι;

Τειγγῆς. — Σᾶν θέλεις νὰ παντρεφτεῖς δὲν χαθήκανε
παιδί μου τὰ καλὰ κορίτσια ἀπ' τὸ χωριό... "Επειτα κι' ἡ
Βασιλικὴ μὲ τὴ μύτη ποὺ σοῦ ἔχει..."

Γιαννακός. — Περικλῆ.. "Ισαμε κεῖ ποὺ φτάνεις ν' ἀπλώ-
νεις τὸ χέρι σου. "Άκουσε τὴ συμβουλή μου και δὲν θὰ
βγεῖς μετανοιωμένος. Κι' ἀν θὲς νὰ σοῦ πῶ και τὸ ἄλλο
ἄκουσε το. Είσαι λιγάκι τρελλὸς κι' ἐπιπλαιος ἀκόμα, μὰ
σὲ ξέρω καλά. Στὸ βάθος είσαι καλὸς και τίμιος. Λοιπόν...
"Ενας τίμιος νέος μαντὰ ποὺ βλέπει νὰ γίνωνται μπροστὰ
στὰ μάτια του, δὲν θὰθελε νὰ δεῖ οὔτε ἀπὸ μακρὰ ἔνα
τέτοιο παλιάνθρωπο σᾶν τὸν Μαυρομάτη. "Όχι νὰ μοῦ
τὸν ὑπερασπίζεται εἰς ὅλους. "Αν ἡμούνα νέος ἔγω Περι-
κλῆ και μούλεγε ὁ Μαυρομάτης νὰ μὲ κάνει γαμπρό του,
θὰ τὸν ἔφτινα στὰ μούτρα. Κι' ἀς είμαι φτωχός. Κάλλιο
φτωχὸς και τίμιος, παρὰ πλούσιος και νὰ σὲ καταριέται
ἄλακερο χωριό. Μὲ τί μοῦτρα θὰ παρουσιαστεῖ αὔριο
μπροστὸ στὸ Θεὸ ἔνας τέτοιος ἄνθρωπος σᾶν αὐτόνε.

(*'Ο Περικλῆς μένει σκεφτικός*).

Τειγγῆς. — Νὰ σοῦ πῶ κι' ἔνα ἄλλο ρὲ Γιαννακό. Μ'
ἀρέσει ὁ *'Αντρέας* τοῦ Φιντικλῆ...

Γιαννακός. — "Α, δ Ἀντρέας τὸ λέει ἡ καρδιά τού...
(Συνεχίζοντας).

"Ετσι Περικλῆ. "Αιθρωπο πούκανε νὰ κλάψουν χῆρες
κι ὅρφανά. ἔποεπε νὰ τὸν φτύνεις ἀπὸ δέκα μύλια μακριὰ
κι ὅχι νὰ πέρνεις τὸ μέρος του καὶ νὰ μοῦ ὀνειρεύεσαι
νὰ γενῆς καὶ γαμπρός του...

Τριγγῆς. — Κοιμήσου ἀπ' αὐτὸ τὸ πλευρό... Λοιπὸν
οὐ Γιαννακό, δὲν θὰ πάω νὰ μαρτυρήσω... κ' ὅτι πάθω
ᾶς πάθω...

Γιαννακός. — Καλὰ θὰ κάνεις... "Ε, μὰ εἶναι πρᾶμα
βρὲ ἀδεօφέ... τὸ θέλει ὁ Θεός. τοῦ ζου... νὰ μὴ τοῦ πα-
τῆσω τώρα... νὰ θέλει νὰ καταστρέψει ἀλάκερη φαμίλια...
καὶ νὰ βασανίζει ἔτσι γέρο ἄνθρωπο..

(Ο Παντελῆς ἀρχίζει τὰ κλάματα).

Τριγγῆς. — Πάψε μωρὲ σύ. Σᾶν γυναῖκα κάνεις...

Παντελῆς. — Φοβάμαι θειὲ Τριγγῆ. Χτύπησε στὸ κε-
φάλι.

Γιαννακός. — "Ελα, ἔλα... κλαψιάρη. Θὰ σοῦ τραβήξω
κορδόιδο αὔριο...

Τριγγῆς. — Χὰ χὰ χὰ χά... Ούτε ἡ Μαρίτσα νὰ ἥσουνε
μωρὲ Παντελῆ... Κρῖμα σὲ σένα.. Δεκαοχτὼ χρονῶν παλ-
ληκάρι...

(Γελᾶ κι ὁ Γιαννακός. Ο Παντελῆς πέρνει θάρρος).

Τριγγῆς — Σίγουρα ὁ Μαυρομάτης θ' ἀποσύρει τὴν
δίκη. Ἐγὼ μιὰ φορὰ δὲν θὰ μαρτυρήσω. Θὰ βάλουμε καὶ
τὸν Ἀντρέα νὰ μὴν ἀφίσῃ τὸν πατέρα του νὰ μαρτυρήσῃ...
κι ἔτσι... θέλοντας καὶ μὴ ἡ δίκη δὲν γίνεται... Αὔριο λοι-
πὸν κατὰ τὸ μεσημέρι θὰ σηκωθοῦμε καὶ θὰ τραβήξουμε
γιὰ τὸ χωριὸ ὅλοι μαζύ. Ἐκεῖ σίγουρα θὰ τοὺς συβιβά-
σουμε. Καὶ τὸν παλιάνθρωπο τὸν Μαυρομάτη θὰ τὸν βά-
λουμε νὰ πληρώσει καὶ τὰ ἔξοδα.

Γιαννακός. — "Αμ' ἔτσι βέβαια. Αὐτὸ ἔποεπε νὰ γίνη
ἀπὸ πρίν... Σᾶν δὲν μιλήσης καὶ λιγάκι καῦμένε Τριγγῆ...
πᾶς καμένος...

(Γυρίζει κατὰ τὸν Περικλῆ).

Γιὰ κύττα ὁ Περικλῆς... στὴν συλλογὴ ἔπεσε. (Γελοῦν.
Στὸν Περικλῆ). Βρὲ Περικλῆ... πολὺ συλλογισμένο σὲ βλέ-
πω... Τί ἔπαθες...

Περικλῆς. Πράγματι θειὲ Γιαννακό... τώρα καταλα-
βαίνω τὴν παλιανθρωπιὰ τοῦ Μαυρομάτη, νὰ κινήσει τοῦ
ἄνθρωπου ἀγωγὴ πάνω σ' ἀνεμο...

Γιαννακός. — Τώρα ξύπνησες... Χά, χά, χά...

Τριγγῆς. — Ξυπνημένος... ξυπνημένος ἦταν ὁ Περικλῆς

ἀπ' τὴν ἀρχή... μά... εἴπαμε τὸ λόγο πᾶπερνε τὸ μέρος τοῦ Μαυρομμάτη. Ἀπὸ δῶ καὶ μπρὸς ὅμως ὁ Περικλῆς θὰ βάλει μυαλό. "Εἰσι δὲν εἶναι Περικλῆς.

Περικλῆς. — "Ἄστι θειὲ Τριγγῆ νὰ πᾶν στὸ διάβιλο... Θὰ θυμᾶμαι τὸ φέρσιμό μου καὶ θὰ κοκκινίζω χρόνια ἄλακερα.

Γιαννακός. — "Α, μπράβο Περικλῆ... Τώρα μάλιστα... Τώρα μύρισες ἄντρας... "Ελα τόπκα.. (τοῦ σφίγγει τὸ χέρι). "Ετσι σὲ θέλω πάντα...

(Άκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

ΣΥΛΒΙΟΥ «Τὰ μάγια», Σμυρνέεικες ἡθογραφίες.

"Οποιος ἔξησε στὴν ἀλλοτινὴ Σμύρνη, ὅποιος πλησίασε καὶ γνώρισε σμυρνιοὺς καὶ σμυρνιές, ὅποιος πρόσεξε καὶ μελέτησε τὴν ἔρχωριστὴ ψυχολογία καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῆς μερίδας αὐτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ποὺ μὲ τὸν καιρὸν ἔξελίχτηκε σὲ λαὸν σχεδὸν διάφορης νοοτροπίας ἀπτὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδας, θά μπορέσει βέβαια μὲ πιὸ ἀνεση νὰ καταποιστεῖ καὶ νὰ νοιώσει τὰ διηγήματα τοῦ π. Σύλβιεν μά καὶ γιὰ τὸν ἀνίδεο τῆς σμυρνέεικης λαϊκῆς ψυχοσύνθεσης τὸ βιβλίο εἶναι πολὺ ἐνδιαφέρον. Χώρια ἀπτὴ χαρακτηριστικὴ παραστατικότητα τῶν θεμάτων τους, τὴν ἔντεχνη διαρρύθμιση τοῦ καθάρια ἡθογραφικοῦ στοιχείου, τὰ διηγήματα αὐτὰ ἔχοντα λογοτεχνικὴ ἀξία σημαντική.

Οἱ διάλογοι ποὺ ἔπιξητοῦνται ἀπτὸ συγγραφέα γιὰ τοὺς ἰδιοτιμούς καὶ τὴν ἰδιορρυθμίαν τοῦ κοινωνιαστοῦ τῆς Σμύρνης μπαίνουν ἀβίαστα, φυσικά, μὲ φίνα μαεστρία, καὶ ὅχι μόνο δὲν κουράζουν καὶ δὲν βαραίνουν τὴ γοργότητα τῆς ἀφήγησης, ὅπως συμβαίνει σὲ ἄλλα μέτρια λαϊγοτεχνικῆς ἀξίας ἡθογραφικά ἔργα, μά καὶ νοστιμέζουν μὲ τὴν ποικιλία καὶ τὴν ἐκλεκτικότητά τους τὴν δῆλη μορφή τοῦ διηγήματος συντελώντας καὶ στὴν χτυπητὴ παρουσίαση τῆς ψυχολογικῆς ἐπισκόπησης.

Τὸ δῆτι δὲ κ. Σύλβιος περιορίστηκε στὴ διηγηματογράφηση νὰ ποῦμε τῆς λαϊκῆς σμυρνέεικης τάξης δείχνει τὸ καλλιτεχνικό του γοῦστο. Ἡ μποροῦσαντας τῆς Σμύρνης είχε βέβαια κι' αὐτὴ ὡρισμένες χαρακτηριστικὲς ἡθογραφικές ἰδιότητες, μά δὲν ἀπόφια δικές τῆς μπορεῖ νὰ πεῖ κανέις. "Αν καὶ οἱ σμυρνιοὶ κατόρθωσαν τὸ σπουδαῖο καὶ σχεδὸν ἀνεξήγητο πράγμα — νὰ κάνουν Ἑλληνόγλωσσους ἵταλούς, γάλλους κ.λπ.—ἡ ἀστικὴ τάξη ἐπηροεύζονταν κάπως ἀπτὴ συχνὴ ἐπαφή τῆς μὲ τοὺς ξένους. "Ο λαϊκὸς ὅμως πληθυσμὸς διατηροῦσε ἔνα καθάρια σμυρνέεικο χρῶμα καὶ ὡς ἐκ τούτου εἶνε πολὺ πιὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἡθογράφο συγγραφέα.

"Ο τόμος περιέχει δώδεκα διηγηματάκια στὸ καθένα ὁ Σύλβιος βάζει σὰν εἰσαγωγὴ ἔνα λαϊκὸ τετράστιχο ἢ δίστιχο. "Αν οἱ ἑφτανήσιοι εἶναι ποιὸς λίγο ποιὸς πολὺ μουσικοί, οἱ σμυρνιοὶ εἶναι ποιὸς λίγο ποιὸς πολὺ ποιητές. **Ταιριάζανε τὶς ρέμες** μὲ τὴ μεγαλύτερη